

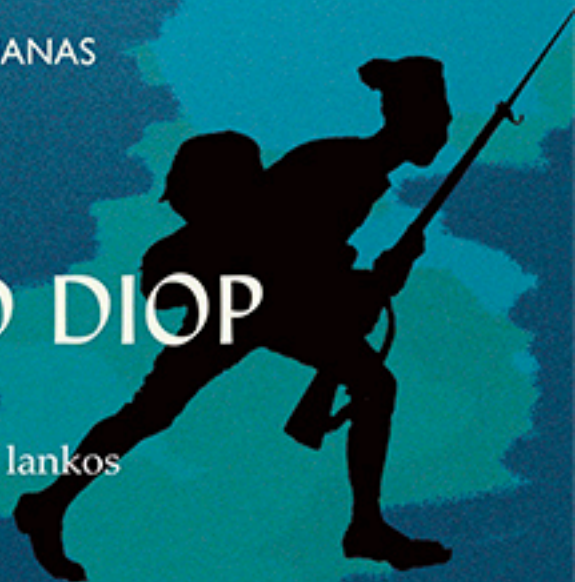
INTERNATIONAL BOOKER PRIZE 2021

NAKTĮ
VISŲ
KRAUJAS
JUODAS

ROMANAS

DAVID DIOP

baltos lankos

David Diop

Naktį visų kraujas juodas

romanas

Iš prancūzų kalbos vertė Akvilė Melkūnaitė

baltos lankos

I

...žinau, supratau, man nereikėjo. Aš, Alfa Ndiajė, labai seno žmogaus sūnus, supratau, nereikėjo man taip. Dėl Dievo teisybės, dabar žinau. Mano mintys priklauso vien man, aš galiu galvoti, ką noriu. Bet nekalbėsiu. Visi, kuriems būčiau galėjęs pasakyti savo slaptas mintis, visi mano ginklo broliai, iškeliaus subjauroti, suluošinti, išskrosti, tokie, kad Dievui bus gėda matyti juos ateinančius į jo rojų, arba tokie, kokius velnias džiaugsis priimdamas savo pragare, jie visi liks nesužinoję, kas aš esu iš tikrųjų. Likę gyvi nieko nežinos, mano senas tėvas nieko nežinos, nei mano motina, jeigu ji dar šiame pasaulyje, nenutuoks. Gėdos našta neprisidės prie mano mirties naštos. Jie neįsivaizduos, ką aš galvojau, ką dariau, kur mane pastūmėjo karas. Dėl Dievo teisybės, šeimos garbė liks nesutepta – išorinė garbė.

Aš žinau, supratau, nereikėjo man. Ankstesniame pasaulyje nebūčiau išdrįšęs, bet šiandieniniame, dėl Dievo teisybės, leidau sau neįsivaizduojamą dalyką. Galvoje nesuskambėjo nė vienas balsas ir man neuždraudė: protėvių balsai, tėvų balsai nutilo, kai sumaniau padaryti tai, ką galų gale

padariau. Dabar aš žinau, patikėk, viską supratau, kai pagalvoju, kad galiu galvoti viską. Tai atsirado iš niekur nieko, be įspėjimo, žiauriai trinktelėjo man į galvą tarsi stambus grūdas iš metalinio dangaus tą dieną, kai mirė Mademba Djopas.

A! Mademba Djopas, mano daugiau negu brolis, per ilgai merdėjo. Tai buvo labai, labai sunku, galo krašto tam nebuvo matyti, nuo ryto aušros iki pat vakaro, laukan išvirtusiais viduriais, visas jo vidus išorėje, kaip avinas, mėsininko supjaustytas į gabalus po aukojimo apeigų. O Mademba dar nebuvo miręs, kai jo kūno vidus jau buvo išvirtęs lauk. Kol kiti slėpėsi žiojinčiose žemės žaizdose, vadinamose apkasais, aš likau prie Madembos, gulėjau šalia jo, mano dešinę ranką jis laikė savo kairėje, žiūrėjau į šaltą mėlyną metalo raizomą dangų. Tris kartus jis prašė manęs jį pribaugti, tris kartus atsiskiaiu. Tai buvo anksčiau, kai dar nebuvo leidęs sau galvoti viską. Jei tada būčiau buvęs toks, koks tapau šiandien, būčiau jį nužudęs, kai pirmą kartą paprašė atsigręžęs į mane, jo kairė buvo mano dešinėje rankoje.

Dėl Dievo teisybės, jei jau tada būčiau tapęs toks, koks esu šiandien, būčiau perrėžęs jam gerklę kaip aukos avinui, dėl draugystės. Bet pagalvoju apie savo seną tėvą, motiną, apie vidinį balsą, kuris įsakinėja, ir neįstengiau nukirpti spygliuotos jo kančių vielos. Nebuvo žmoniškas Madembai, savo daugiau negu broliui, savo vaikystės draugui. Leidau pareigai diktuoti man sprendimą. Skyriau jam vien blogas mintis,

pareigos palieptas, mintis, patartinas iš pagarbos žmonių įstatymams, o žmoniškas – nebuva.

Dėl Dievo teisybės, leidau Madembai verkti kaip mažam vaikui, kai trečią kartą maldavo jį pribaugti, tuštinosi po saviimi, dešine ranka čiuopdamas žemę aplinkui, kad surinktų it gėlavandenius žalčius pasklidusias lipnias savo žarnas. Pasakė man: „Dėl Dievo ir mūsų didžiojo marabu meilės, jeigu tu man brolis, Alfa, jei tu tikrai tas, kas aš galvoju, perpjauk man gerklę kaip aukos avinui, neleisk mirties snukiui ryti mano kūno! Nepalik manęs šitai šlykštynei. Alfa Ndiajė... Alfa... maldauju tave... perpjauk man gerklę!“

Tačiau kaip tik todėl, kad paminėjo mūsų didįjį marabu, idant nepažeisčiau žmonių, mūsų protėvių įstatymų, aš nebuva žmoniškas ir leidau Madembai, savo daugiau negu broliui, vaikystės draugui, mirti ašarų kupinomis akimis, drebančiom rankom, mūsų lauko purve ieškančiom vidurių, kad susidėtų juos atgal į atvirą pilvą.

A, Mademba Djopai! Tik tada, kai tu užgesai, aš iš tikrųjų pradėjau galvoti. Tik sulig tavo mirtimi, sutemus, aš sužinojau, supratau, kad daugiau nebeklausysiu pareigos balso, kuris įsakinėja, primeta kelią. Bet buvo per vėlu.

Kai tu mirei, rankos pagaliau nebejudėjo, pagaliau nurimęs, pagaliau paskutinio atodūσιο išvaduotas nuo šlykštaus kentėjimo, aš tik pagalvojau, kad reikėjo nelaukti. Vienu atodūsiu per vėlai supratau, kad reikėjo išsyk tau perpjauti gerklę, kai paprašei, tavo akys tada dar buvo sausos ir kairė ranka

gulėjo suspausta mano delne. Man reikėjo neleisti tau kentėti kaip senam vienišam liūtui, gyvam draskomam hienų, lauk išvirtusiais viduriais. Leidasi tavo maldaujamas dėl netikusių priežasčių, dėl išankstinių minčių, per sklandžiai skambančių, kad būtų nuoširdžios.

A, Mademba! Kaip gailėjausi, kad nenužudžiau tavęs mūsų rytą, kai dar maloniai, draugiškai, su šypsena balse manęs prašei! Perrėžti tau gerklę tą akimirką būtų buvęs paskutinis geras pokštas, kurį galėjau tau iškrėsti gyvam, būdas likti draugais amžinai. Bet, užuot tai padaręs, leidau tau mirti mane įžeidinėjant, verkiant, seilėjantis, rėkiant, šikant po savimi kaip išprotėjusiam vaikui. Nežinia kokių žmogiškų įstatymų vardu atidaviau tave nelaimingam likimui. Gal tam, kad išgelbėčiau savo sielą, kad likčiau toks, kokį mane užauginusieji norėjo matyti prieš Dievą ir prieš žmones. Tačiau prieš tave, Mademba, aš neįstengiau likti žmogumi. Leidau tau mane prakeikti, mano drauge, tau, savo daugiau negu broliui, leidau rėkti, piktžodžiauti, nes dar nemokėjau galvoti pats.

Bet vos tik tu kaukdamas, gulėdamas į atvirą orą išvirtu-
siuos savo viduriuos, mirei, mano drauge, mano daugiau negu
broli, vos tik tu mirei, aš sužinojau, supratau, kad privalėjau
tavęs neatiduoti.

Truptų palaukiau, gulėdamas šalia tavo palaikų; žiūrė-
jau, kaip mėlyname, tamsiai mėlynai mėlyname vakaro dan-
guje švysčioja kibirkščiuojančios paskutinių trasuojančių
kulku uodegos. Ir kai tik kraujyje skendinčiame mūsų lauke

stoju tylu, aš pradėjau galvoti. Tu jau buvai tik negyvos mėsos krūva.

Ketinau padaryti tai, ko tau nepavyko visą dieną, nes tavo ranka drebėjo. Šventai surinkau dar šiltus tavo vidurius ir sudėjau į pilvą kaip į šventą indą. Prieblandoje man atrodė, kad matau tave šypsantis, ir nusprendžiau pargabenti tave pas mus. Nakties šaltyje nusirengiau viršutinę uniformos dalį, taip pat marškinius. Pakišau marškinius po tavo kūnu ir surišau jų rankoves ant tavo pilvo labai, labai stipriu dvigubu mazgu, o jis permirko nuo juodo tavo kraujo. Apkabinau tave abiem rankomis ir partempiau į apkasus. Nešiau apglėbęs kaip vaiką, mano daugiau negu broli, mano drauge, visėjau irėjau per purvą, per sviedinių išraustas duobes, kur telkšojo bjauriai kruvinas vanduo,ėjau baidydamas žiurkes, išlindusias iš po žemių pasisotinti žmonių mėsa. Ir nešdamas tave glėbyje ėmiau pats galvoti, prašydamas tavęs atleidimo. Aš sužinojau, per vėlai supratau, ką turėjau daryti, kai prašei mane sausomis akimis, kaip prašoma paslaugos vaikystės draugo, kaip skolos, be mandagybės, maloniai. Atleisk.